

## МЕХАНІЗМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Менюк М.В., аспірант

*Миколаївський національний аграрний університет*

<https://orcid.org/0009-0001-1012-9292>

**Анотація.** Розглянуто основні аспекти нормативно-правового забезпечення безпеки праці в умовах функціонування територіальних громад України. Проаналізовано чинне законодавство у сфері безпеки праці, зокрема роль місцевих органів влади у забезпеченні належних умов праці. Визначено основні проблеми правозастосування на місцевому рівні та запропоновано шляхи їх вирішення з урахуванням сучасних викликів і реформ місцевого самоврядування.

**Ключові слова:** безпека праці, територіальні громади, місцеве самоврядування, нормативно-правове регулювання, трудове законодавство, працівники, децентралізація.

Забезпечення безпеки праці – один із ключових аспектів соціальної політики та сталого розвитку в Україні. Зі створенням територіальних громад у межах адміністративно-територіальної реформи, повноваження щодо охорони праці дедалі частіше передаються на місцевий рівень. Це зумовлює потребу в належному нормативно-правовому забезпеченні діяльності органів місцевого самоврядування у галузі безпеки праці.

Правову основу системи охорони праці становить Конституція України, яка гарантує право кожного громадянина на безпечні і здорові умови праці (ст. 43) [1].

Основоположним законодавчим актом є Закон України «Про охорону праці» від 14 жовтня 1992 року № 2694-ХІІ, який визначає основні положення щодо реалізації державної політики у сфері охорони праці, обов'язки роботодавців, права працівників, порядок нагляду і контролю [2].

На сьогодні чинними є:

- Кодекс законів про працю України (розділ ХІ – Охорона праці) [3];
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», який передбачає повноваження виконавчих органів сільських, селищних і міських рад у сфері соціального захисту, у тому числі охорони праці (ст. 34) [4];
- Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [5];
- Галузеві нормативні акти та міжнародні документи, ратифіковані Україною (наприклад, Конвенції МОП).

З утворенням територіальних громад та процесом децентралізації в Україні органи місцевого самоврядування отримали більше повноважень у сфері охорони праці. Вони реалізують:

- контроль за дотриманням вимог законодавства про охорону праці на підприємствах комунальної власності;
- організацію навчання з питань охорони праці для працівників бюджетних установ (освіта, медицина, культура);
- участь у розробці місцевих програм з охорони праці;
- співпрацю з територіальними органами Державної служби України з питань праці;
- формування безпечного середовища в межах громади (наприклад, безпечні умови на об'єктах благоустрою, вуличне освітлення, утримання тротуарів і доріг у належному стані тощо).

Незважаючи на чітке законодавче регулювання, громади стикаються з низкою проблем:

- обмеження фінансових ресурсів на заходи з охорони праці;
- брак кваліфікованих фахівців з охорони праці у штаті органів місцевого самоврядування;
- недостатній рівень обізнаності керівників установ про вимоги законодавства;
- низький рівень міжвідомчої координації.

Для підвищення ефективності нормативно-правового забезпечення безпеки праці у територіальних громадах доцільно:

- розробити типові положення для органів місцевого самоврядування щодо організації охорони праці.
- проводити постійне навчання та підвищення кваліфікації працівників територіальних громад.
- впровадити місцеві програми фінансування заходів безпеки праці.
- розширити співпрацю з Державною службою України з питань праці, Фондом соціального страхування, навчальними центрами та громадськими організаціями.

Нормативно-правове забезпечення безпеки праці в територіальних громадах України має стійке підґрунтя, однак потребує постійного вдосконалення відповідно до умов децентралізації та практичних викликів. Залучення місцевої влади до активної участі у формуванні безпечного трудового середовища є важливою передумовою збереження життя і здоров'я людей та побудови ефективної державної системи охорони праці.

#### **Список використаних джерел**

1. Конституція України. – Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Закон України «Про охорону праці» № 2694-XII від 14.10.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.
3. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» № 280/97-ВР від 21.05.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>.
5. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 1105-XIV від 23.09.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>

**Abstract.** The main aspects of regulatory and legal support for occupational safety in the conditions of functioning of territorial communities of Ukraine are considered. The current legislation in the field of occupational safety is analyzed, in particular the role of local authorities in ensuring proper working conditions. The main problems of law enforcement at the local level are identified and ways of solving them are proposed, taking into account modern challenges and reforms of local self-government.

**Keywords:** occupational safety, territorial communities, local self-government, regulatory and legal regulation, labor legislation, employees, decentralization.

УДК 165.172:502/504

DOI 10.31521/978-617-7149-86-5-121

## СУЧАСНИЙ ЕКОСВІТОГЛЯД В КОНТЕКСТІ НЕКЛАСИЧНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

**Мірошкіна Н.В.**, канд. філос. наук, ст. викладачка  
*Миколаївський національний аграрний університет*  
<https://orcid.org/0000-0002-1255-0160>

**Анотація.** У сучасному світі неklasичної раціональності співіснують три основні парадигми екоsvітогляду, такі як антропоцентризм, біоцентризм, антропоцентризм. Вони мають вплив не лише на відносини людини і природи, а й на всі аспекти соціального буття. Антропоцентризм затверджує унікальний статус людини в бутті складних земних та космічних структур. Біоцентризм, розпочинаючись як рух захисту прав тварин, розгалузився на такі різновиди, як патоцентризм, ліберальний біоцентризм і радикальний біоцентризм. Екоцентризм вивів на перший план інтереси не окремого виду чи організму, а цілісної екосистеми, оскільки він спрямований саме на пошук гармонізації відносин людства та біосфери. У роботі окреслено основні риси кожної з цих парадигм екоsvітогляду.

**Ключові слова:** екоsvітогляд, неklasична раціональність, антропоцентризм, біоцентризм, екоцентризм.

У світі неklasичної раціональності парадигми екоsvітогляду мають глибокий вплив не лише на відносини суспільства і природи, а й на всі аспекти буття. Вони піднімають фундаментальні питання природи людського буття, моралі, відповідальності, свободи волі, меж можливостей людини. Парадигми екоsvітогляду вимагають філософської рефлексії, спрямованої на висвітлення їх потенціалу, а також означення суперечностей і дискусійних проблем, прихованих в їх змісті. Отже, особливості становлення змісту й сенсів сучасних моделей екоsvітогляду в контексті неklasичної раціональності потребують свого розкриття.

Для постмодерного суспільства характерною постає множинність світоглядних парадигм. Це означає, що у формулюванні світоглядної позиції можуть бути використані різноманітні дослідницькі принципи, навіть такі, що знаходяться у суперечності та взаємно виключають один одне. Це є